

UNIVERSITATEA LIBERĂ INTERNAȚIONALĂ DIN MOLDOVA

FACULTATEA DREPT

CATEDRA „DREPT PUBLIC”

**PROGRAMA ANALITICĂ LA DISCIPLINA
ISTORIA UNIVERSALĂ A STATULUI ȘI DREPTULUI**

Autor: doctor habilitat în științe juridice, profesor universitar: A. Smochină _____

Numărul total de ore: 180

Numărul orelor de contact: zi – 90; f/f - 26

ORE DE CURS: zi – 60; f/f - 18

SEMINARIILE: zi – 30; f/f – 8

Credite ECTS: 6

SEMESTRUL: I

Programa a fost discutată și aprobată la ședința catedrei Drept Public (Proces verbal Nr. 1 din 03 septembrie 2012).

NOTĂ INTRODUCȚIVĂ

LOCUL ȘI IMPORTANȚA DISCIPLINEI

1. Sub raport didactic:

a. locul disciplinei în cadrul curriculumului universitar:

Istoria universală a statului și dreptului se definește ca o știință interdisciplinară, situată la granița dintre istoria societății și civilizației universale, și normele, instituțiile și concepțiile juridice ale popoarelor și națiunilor lumii.

Istoria universală a statului și dreptului elaborează sistemul său de noțiuni generale de drept și de categorii, care se utilizează pe larg în procesul cursului de instruire a istoriei statului și dreptului.

Istoria universală a statului și dreptului studiază procesele concrete de evoluție și manifestare a institutelor de stat și de drept, ce evoluează într-o consecutivitate cronologică, apărute într-un anumit spațiu istoric.

Cunoștințele istorice sunt și ele strict necesare științelor juridice, deoarece structurile fundamentale ale vieții juridice s-au format și au evoluat în decursul istoriei. Pentru a explica instituțiile juridice actuale, științele juridice recurg la studierea trecutului, a originilor și a dezvoltării lor, de-a lungul diverselor perioade ale istoriei omenirii.

b. semnificația formativă:

Înainte de a se trece la studierea ramurilor fundamentale ale dreptului, această disciplină oferă studenților cunoașterea gândirii despre legi, drepturi, îndatoriri și structuri juridice, despre principalele monumente ale dreptului universal, de la Codul lui Hammurapi, la Legile lui Iustinian și până la Codul lui Napoleon. Astfel poziția disciplinei în raport cu domeniile cunoașterii implică o largă deschidere spre alte științe, precum dreptul constituțional, internațional, civil, penal etc., oferind o viziune cuprinzătoare asupra dreptului, de la izvoarele sale, în evoluția pe epoci istorice, până la a deveni temeiul dreptului actual.

Familiarizarea studentului din primul an de studii cu instituțiile, normele și concepțiile juridice de la antichitate la contemporaneitate, examinarea izvoarelor, doctrinelor și jurisprudenței – practicii judiciare – fiecărei epoci sunt menite să contribuie la înțelegerea și însușirea temeinică a celorlalte ramuri și discipline ale dreptului. În acest chip, cursul Istoriei universale a statului și dreptului înzestrează pe viitorul jurist cu elementele de cultură fără de care nici o profesiune nu este desăvârșită.

2. Sub raport metodologico-aplicativ:

La predarea Istoriei universale a statului și dreptului se ține cont de faptul că această disciplină este destinată studenților anului I al Facultății Drept, secția zi și cu frecvență redusă și se va pune accent pe studierea aprofundată a noțiunilor din domeniul dreptului referitoare la persoane, familie, proprietate și succesiune, drepturi, obligații, răspundere și contracte – concepte care înlesnesc însușirea ramurilor principale ale dreptului. Se va încerca antrenarea cât mai activă a studenților atât în timpul seminarelor, cât și la orele de curs combinarea aspectelor teoretice cu cele practico-aplicative, examinându-se situații reale din practica juridică din toate vârstele timpului istoric și din focarele de civilizație ale omenirii: Orientul antic, lumea greco-romană, tradițiile romanității în evul mediu și epoca modernă, și să înțeleagă influența asupra actualității și dreptului contemporan.

OBIECTIVE FORMATIV-DEZVOLTATIVE:

La finele studierii Istoriei universale a statului și dreptului studenții trebuie să obțină următoarele:

COMPETENȚE GNOSIOLOGICE:

- să identifice procesul de interacțiune și sinteză în dreptul contemporan în scopul prognozării tendințelor lor de dezvoltare în viitorul apropiat;
- să determine normele de drept și formele de guvernare cu caracter obiectiv pentru a înțelege statul și dreptul contemporan;
- să descrie situația statului și dreptului la etapa actuală;
- să relateze fenomenul dezvoltării statului și dreptului din cele mai vechi timpuri până astăzi;
- să reproducă mecanismul apariției statului și a principalelor instituții juridice la diverse etape.

COMPETENȚE PRAXIOLOGICE:

- să sintetizeze universul jurisprudenței din punct de vedere istoric, a instituțiilor politice și juridice;
- să utilizeze procedurile legate de organizare a statului, a puterilor statale ale țărilor străine;
- să generalizeze materia referitor la constituirea și dezvoltarea mecanismului apariției statului și a principalelor instituții juridice la diferite popoare și în diferite epoci;
- să compare actele normative ce reglementează organizarea și funcționarea autorităților publice generale din statele străine;
- să utilizeze noțiuni, categorii, legități privind astfel de fenomene sociale și politice specifice statului și dreptului.

COMPETENȚE DE CERCETARE:

- să cerceteze procesul de interacțiune și sinteză în dreptul contemporan;
- să estimeze geneza, constituirea și dezvoltarea mecanismului apariției statului și a principalelor instituții juridice la diferite popoare în diferite epoci;
- să evalueze întregul set de cunoștințe ce ține în mod prioritar de materia vastă și multilaterală a istoriei universale ale statului și dreptului, de evoluția normelor juridice, tehnicii juridice, oraganelor de stat, drepturilor omului și cetățeanului, statului de drept inclusiv separației puterilor în stat;
- să selecteze tot conținutul programei la capitolul istoria universală pentru obținerea unei imagini de ansamblu privind cursul și imaginea fiecărei teme, consecutivitatea studierii istoriei;
- să optimizeze sistemele de drept ale diferitor state pentru a fi modernizată legislația națională în scopul aducerii ei în concordanță cu normele de drept acceptate pe plan internațional;

DISTRIBUIREA ORIENTATIVĂ A ORELOR PE TIPURI DE ACTIVITĂȚI

Secția zi

Nr	Denumirea temei	Nr. de ore, curs	Nr. de ore, seminar	Nr de ore total
1	Introducere în cursul “Istoria universală a statului și dreptului”	2	-	2
2	Statul și dreptul în țările Orientului Antic	2	2	4
3	Istoria statului și dreptului în Grecia Antică	2	2	4
4	Statul și dreptul în Roma Antică	4	2	6
5	Istoria statului și dreptului în Evul Mediu: a. Statul și dreptul francilor; b. Statul și dreptul medieval în Anglia și Franța; c. Statul și dreptul medieval în Germania	6	4	10
6	Statul și dreptul feudal în țările Europei Centrale și de Sud-Est a. Statul și dreptul feudal în Bizanț; b. Statul și dreptul feudal în Polonia și Cehia; c. Statul și dreptul feudal în Serbia și Bulgaria	6	2	8
7	Statul și dreptul medieval în Rusia	2	2	4
8	Statul și dreptul în Anglia	2		2
9	Statele Unite ale Americii	2	2	4
10	Statul și dreptul în Franța	2	2	4
11	Statul și dreptul în Germania	2		2
12	Statul și dreptul în Rusia	2	2	4
13	Statul și dreptul în China. Statul și dreptul în Japonia	2		2
14	America Latină	2		2
15	Statul și dreptul în SUA în Epoca Contemporană	2	2	4
16	Statul și dreptul în Marea Britanie	2		2
17	Statul și dreptul în Rusia în Epoca Contemporană	4	2	6
18	Statul și Dreptul în Germania	2	2	4
19	Statul și dreptul în Franța și Italia	2	2	4
20	Statul și dreptul în Japonia și China	2		2
21	Statul și dreptul evreiesc	2		2
22	Constituirea și dezvoltarea Uniunii Europene	2		2
23	Criza generală a sistemului socialist și prăbușirea lui	2	2	4
24	Constituirea și dezvoltarea sistemului de drept contemporan	2		2

Total: 60 ore 30 ore 90 ore

DISTRIBUIREA ORIENTATIVĂ A ORELOR PE TIPURI DE ACTIVITĂȚI

Secția cu frecvență redusă

Nr	Denumirea temei	Curs	seminar	Nr de ore total
1	Introducere în cursul “Istoria universală a statului și dreptului”	2	-	2
2	Statul și dreptul în țările Orientului Antic	2	-	2
3	Istoria statului și dreptului în Grecia Antică	2	2	4
4	Statul și dreptul în Roma Antică	2	2	4
5	Istoria statului și dreptului în Evul Mediu	2	-	2
6	Statul și dreptul în Anglia și SUA	2	2	4
7	Statul și dreptul în Franța și Germania	2	-	2

8	Statul și dreptul în Epoca Modernă	2	2	4
9	Constituirea și dezvoltarea sistemului de drept contemporan	2		2

Total: 18 ore 8 ore 26 ore

CONȚINUTUL PROGRAMEI CONFORM GRILEI DE ORE:

Ore de curs (secția zi)

Nr	Denumirea temei	Forma prezentării	Nr de ore
1	Introducere în cursul “Istoria universală a statului și dreptului”	clasică	2
2	Statul și dreptul în țările Orientului Antic	clasică	2
3	Istoria statului și dreptului în Grecia Antică	clasică	2
4	Statul și dreptul în Roma Antică	interactivă	4
5	Istoria statului și dreptului în Evul Mediu: a. Statul și dreptul francilor; b. Statul și dreptul medieval în Anglia și Franța; c. Statul și dreptul medieval în Germania	clasică	6
6	Statul și dreptul feudal în țările Europei Centrale și de Sud-Est a. Statul și dreptul feudal în Bizanț; b. Statul și dreptul feudal în Polonia și Cehia; c. Statul și dreptul feudal în Serbia și Bulgaria	clasică	6
7	Statul și dreptul medieval în Rusia	clasică	2
8	Statul și dreptul în Anglia	clasică	2
9	Statele Unite ale Americii	clasică	2
10	Statul și dreptul în Franța	clasică	2
11	Statul și dreptul în Germania	clasică	2
12	Statul și dreptul în Rusia	clasică	2
13	Statul și dreptul în China. Statul și dreptul în Japonia	clasică	2
14	America Latină	clasică	2
15	Statul și dreptul în SUA în Epoca Contemporană	interactivă	2
16	Statul și dreptul în Marea Britanie	clasică	2
17	Statul și dreptul în Rusia în Epoca Contemporană	interactivă	4
18	Statul și Dreptul în Germania	clasică	2
19	Statul și dreptul în Franța și Italia	clasică	2
20	Statul și dreptul în Japonia și China	clasică	2
21	Statul și dreptul evreiesc	clasică	2
22	Constituirea și dezvoltarea Uniunii Europene	interactivă	2
23	Criza generală a sistemului socialist și prăbușirea lui	clasică	2
24	Constituirea și dezvoltarea sistemului de drept contemporan	clasică	2

Total (ore-prelegeri) 60 ore

Seminarii (secția zi)

Nr	Denumirea temei	Forma prezentării	Nr de ore
1	Particularitățile dreptului în țările Orientului Antic	reproductivă	2
2	Particularitățile statului și dreptului în Grecia Antică	rapoarte	2
3	Particularitățile dreptului în Roma Antică	studii de caz	2
4	Pravila Salicească “- monument străvechi a dreptului la franci”	studii de caz	2

5	Magna Carta Libertatum	studii de caz	2
6	Pravila rusă	studii de caz	2
7	Izvoarele dreptului medieval în Serbia și Bulgaria	rapoarte	2
8	Particularitățile revoluției burgheze engleze din sec. XVIII-lea	reproductivă	2
9	Constituția Statelor Unite ale Americii	studii de caz	2
10	Revoluția franceză din sec. al XVIII-lea și formarea statului modern francez	rapoarte	2
11	Codul civil Napoleonian din 1804	studii de caz	2
12	Republica Veimară în Germania	rapoarte	2
13	“Noul curs” al președintelui SUA F.Roosevelt	studii de caz	2
14	Constituțiile Franței din 1946 și 1958	studii de caz	2
15	Criza generală a sistemului socialist și prăbușirea lui	reproductivă	2

Total (ore-seminarii) 30 ore

DISTRUBUIREA ORIENTATIVĂ A ORELOR PE TIPURI DE ACTIVITĂȚI

Ore de curs (secția cu frecvență redusă)

Nr	Denumirea temei	Forma prezentării	Nr de ore
1	Introducere în cursul “Istoria universală a statului și dreptului”	clasică	2
2	Statul și dreptul în țările Orientului Antic	clasică	2
3	Istoria statului și dreptului în Grecia Antică	clasică	2
4	Statul și dreptul în Roma Antică	clasică	2
5	Istoria statului și dreptului în Evul Mediu	clasică	2
6	Statul și dreptul în Anglia și SUA	clasică	2
7	Statul și dreptul în Franța și Germania	clasică	2
8	Statul și dreptul în Epoca Modernă	clasică	2
9	Constituirea și dezvoltarea sistemului de drept contemporan	clasică	2

Total (ore-prelegeri) 18 ore

Seminarii (secția cu frecvență redusă)

Nr	Denumirea temei	Forma prezentării	Nr de ore
1	Particularitățile statului și dreptului în Grecia Antică	reproductivă	2
2	Particularitățile dreptului în Roma Antică	reproductivă	2
3	Constituția Statelor Unite ale Americii	studii de caz	2
4	Codul civil Napoleonian din 1804	studii de caz	2
5	Republica Veimară în Germania	rapoarte	0

Total (ore-seminarii) 8 ore

BLOCUL DE CONȚINUT

Tema 1. Obiectul, problematica și metodele Istoriei universale a statului și dreptului

Obiectul științei istoriei universale a statului și dreptului și locul ei în sistemul științelor juridice. Raporturile dintre științele juridice și, în special între “Istoria universală a statului și dreptului” și “Teoria generală a dreptului”. Metodologia științei istoriei statului și dreptului. Semnificația teoretică și practică a studierii istoriei universale a statului și dreptului. Periodizarea istoriei statului și dreptului. Izvoarele de studiere. Scopul și sarcina cursului.

Tema 2. Istoria statului și dreptului în antichitate

Apariția și evoluția statului și dreptului sclavagist. Societatea primitivă și formele prestatale ale organizației sociale. Destrămarea formațiunilor gentilico-tribale și confirmarea statului și dreptului sclavagist. Etapele principale ale evoluției statului și dreptului sclavagist. Considerațiuni cu privire la originea și apariția dreptului.

Tema 3. Statul și dreptul în Țările Orientului Antic.

Egiptul Antic. Apariția statului și dreptului egiptean. Organizarea de stat. Dreptul egiptean. Dreptul de proprietate. Obligațiunile. Familia. Organizarea judecătorească și procedura. Babilonul. Organizarea statală în Babilon. Armata. Dreptul babilonian. Proprietatea. Obligațiunile. Familia. Succesiunea. Crime și pedepse. Procedura de judecată. Particularitățile statului și dreptului în India Antic. Apariția statului în India Antică. Organizarea statală. Dreptul. Proprietatea. Obligațiunile. Familia. Succesiunea. Crima și pedepsa. Organizarea judecătorească. Trăsături caracteristice ale dreptului budist. Statul și dreptul chinez. Particularitățile apariției și dezvoltării statului chinez. Organizarea statală. Dreptul. Proprietatea. Obligațiunile. Familia. Succesiunea. Crime și pedepse.

Tema 4. Istoria statului și dreptului în Grecia Antică.

Considerațiuni cu privire la origini. Perioada Homerică. Orânduirea socială. Sparta. Clasele sociale. Organizarea statală. Dreptul. Dreptul de proprietate. Obligațiunile. Familia. Dreptul penal. Atena. Formarea statului atenian, Clasele sociale. Organizarea statală. Dreptul. Proprietatea. Obligațiunile. Contractele. Familia. Succesiunea. Crime și pedepse. Organizarea judecătorească și procedura de judecată.

Tema 5. Statul și dreptul în Roma Antică.

Dezvoltarea statului sclavagist roman. Orânduirea social-politică. Organizarea statală. Conținutul și evoluția istorică a izvoarelor dreptului roman. Noțiunea de izvor de drept. Obiceiul. Legea. Edictele magistraților. Senatus- consulte. Constituțiile imperiale. Știința dreptului. Codificarea lui Iustinian. Procedura de judecată. Procedura leghis-acțiunilor. Procedura formulară. Procedura extraordinară. Familia romană. Lucrurile (bunurile) și proprietatea. Obligațiunile și contractele. Obligațiunile din contracte și delict. Contractele reale. Contractele consensuale. Contracte nenumite. Obligațiunile din delict.

Tema 6. Istoria statului și dreptului în Evul Mediu

Statul francilor. Apariția statului la franci. Statul francilor în sec. VI-IX. Trăsăturile de bază ale dezvoltării. Monahia Merovingilor. Monarhia Carolingilor. Reforma lui Carl Martell. Organele centrale ale conducerii de stat. Organele locale ale conducerii de stat. Judecata. Armata. Statul feudal englez. Statul feudal timpuriu. Înflorirea relațiilor feudale. Orânduirea statală. Reformele lui Henric al II-lea. Marea Cartă a libertăților (Magna Carta Libertatum). Monarhia stărilor reprezentative. Monarhia

absolută în Anglia. Orânduirea statală. Statul și dreptul medieval în Franța. Privire istorică. Orânduirea socială. Organizarea statală Monarhia stărilor. Statele generale. Statul și dreptul medieval în Germania. Statul feudal timpuriu (secolul X-XII) “Sfântul imperiu roman de origine germană”. Orânduirea socială. Orânduirea statală. Germania în perioada fărâmițării feudale (secolul XIII-XIX). Orânduirea socială. Orânduirea statală. Organizarea judecătorească a Germaniei. Absolutismul în Germania. Dreptul feudal în țările Europei Occidentale. Legea Salică la Franci . Crime și pedepse. Izvoarele dreptului. Dreptul lucrurilor (bunurilor). Relațiile de familie și căsătorie.

Tema 7. Statul și dreptul feudal în țările Europei Centrale și de Sud-Est

Statul și dreptul feudal în Bizanț. Orânduirea socială. Organizarea statală. Dreptul. Statul și dreptul feudal polonez. Organizarea statală. Dreptul. Obligațiunile. Dreptul familiei. Dreptul penal. Instanțele și procedura de judecată. Democrația nobilimii în frunte cu monarhul (secolul XIV-XVI). Orânduirea socială. Țărănimea. Orașănimea. Organizarea statală. Statul polon-lituanian. Dreptul. Instanțele și procedura de judecată. Statul și dreptul polonez în secolul XVII-XVIII. Statul și dreptul feudal ceh. Orânduirea socială. Organizarea statală. Statul și dreptul feudal ceh în secolele XII-XV. Orânduirea socială. Organizarea statală. Statul și dreptul feudal sârb. Formarea statului feudal sârb. Statul și dreptul feudal sârb în secolele XIV-XV. Orânduirea socială. Organizarea statală. Dreptul. Serbia sub stăpânirea turcească. Statul și dreptul feudal bulgar. Organizarea statală. Dreptul. Statul și dreptul feudal bulgar în sec.IX-XIV. Orânduirea socială. Organizarea statală. Dreptul. Statul și dreptul medieval în Rusia. Generalități de ordin istoric. Rusia Kieveană. Rusia în perioada fărâmițării. Formarea statului rus centralizat. Statul și dreptul imperiului rus în perioada absolutismului. Reformele de stat în primul sfert al secolului al XVIII-lea. Dezvoltarea sistemului de stat al II-lea sfert al secolului al XVIII-lea. Dreptul. Instanțele și procedura de judecată. Califatul Arab. Apariția Califatului. Califatul Arab în secolele VII-X. Orânduirea socială a acestuia. Orânduirea statală. Organele locale ale conducerii de stat. Dreptul Califatului (particularități generale). Procedura judiciară.

Tema 8. Istoria statului și dreptului în Epoca Modernă. Statul și dreptul Anglia

Începutul, cauzele, etapele principale și particularitățile revoluției burgheze din sec.al XVII-lea. Protectoratul lui Cromwel. Restaurația stiuarților. Importanța istorică a revoluției burgheze în Anglia. Orânduirea statală în Anglia din secolul al XVIII-lea. Imperiul colonial al Marii Britanii.

Tema 9. Statele Unite ale Americii

Retrospectivă istorică. Perioada Războiului pentru Independență 1775-1783. Declarația de independență din 4 iulie 1776. Articolele confederației din 1781. Constituția Statelor Unite ale Americii. Războiul civil din 1861-1865. “Codurile negre” Istoria dreptului Statelor Unite.

Tema 9. Statul și dreptul în Franța

Revoluția franceză din secolul al XVIII-lea și formarea statului modern francez. Ideile burgheziei progresiste. Declarația drepturilor omului și ale cetățeanului din 1789. Constituția din 1791. Răsturnarea monarhiei. Dictatura iacobină (1793-1794). Organizarea puterii revoluționare. Tribunalul revoluționar. Lovitura de stat din 27 iulie 1794. Lovitura de stat a generalului Napoleon Bonaparte și Constituția din 1799. Primul imperiu și birocratizarea aparatului de stat. Restaurația burbonilor. Revoluția din februarie 1848 în Franța. Imperiul al II-lea. Constituția din 1852. Revoluția din 18 martie 1871 și proclamarea Comunei din Paris. Acțiunile social-economice. A treia republică în Franța. Imperiul colonial francez. Administrarea coloniilor. Revoluția franceză din secolul al XVIII-lea și dreptul. Sistemul de drept în Franța și dezvoltarea lui în secolele XIX-XX. Codul civil Napoleonian din 1804. Evoluția legislației civile și comerciale în secolele XIX-XX. Dezvoltarea legislației sociale și a muncii. Dezvoltarea dreptului penal și procesual penal în secolele XIX-XX.

Tema 10. Statul și dreptul în Germania

Organizarea statală în Germania până la unificare. Primele constituții ale statelor germane. Influența revoluției din 1848 asupra dezvoltării constituționalismului în Germania. Constituția Imperiului German din 1849. Constituția Prusiei din 1850 Formarea Uniunii Germane de Nord. Constituția și organizarea statală a Imperiului German. Dreptul în Germania. Dreptul civil. Caracteristica generală, sistemul și conținutul Codului civil german. Instituțiile de bază ale Codului german. Persoanele juridice. Contractele și obligațiile rezultate din acțiuni ilicite. Dreptul de proprietate. Căsătoria și familia. Trăsăturile caracteristice ale dreptului de moștenire. Modificările ulterioare în CCG. Dreptul comercial. Dreptul penal. Legislația muncii și asigurării

Tema 11. Statul și dreptul în Rusia

Transformarea monarhiei feudale în burgheză. Evoluția statutului rus la începutul secolului al XX-lea. Formarea instituției - Duma de stat.

Tema 12. Statul și dreptul în Japonia și China

Considerațiuni cu privire la origini. Revoluția niponă din 1868. Reformele din anii '70-'80 ai secolului al XIX-lea. Aspectele constituționale și politice. Constituția din 1889. Izvoarele dreptului

Orânduirea social-economică și de stat în China în a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Mișcarea pentru instaurarea cârmuirii constituționale în China.

Tema 13. America Latină

Războiul pentru independență și formarea statelor latinoamericane. Războiul de eliberare din 1810-1826 și formarea statelor independente. Primele constituții ale statelor latino-american. Dezvoltarea constituțională a Argentinei și Mexicului în secolul al XIX-lea. Restaurarea monarhiei și a Constituției din 1891 în Brazilia.

Tema 14. Istoria statului și dreptului în Epoca Contemporană în SUA

Evoluția statului și dreptului în secolul al XX-lea. Particularitățile dezvoltării SUA în Epoca Contemporană. Bazele orânduiri social-economice. Particularitățile dezvoltării SUA după cel de-al II-lea război mondial.

Tema 15. Statul și dreptul în Marea Britanie

Privire istorică. Evoluția sistemului politic. Modificările în orânduirea statală. Reforma Parlamentului. Supremația cabinetului.

Tema 16. Statul și dreptul în Rusia

Revoluția socialistă și instaurarea dictaturii proletariatului. Constituția RSFSR din 1918. Formarea organelor represive, formele și metodele antidemocratice în activitatea lor. Formarea și particularitățile dezvoltării URSS. Înnoirea legislației constituționale. Dezvoltarea legislației constituționale.

Tema 17. Statul și dreptul în Germania

Republica Weimară în Germania. Dictatura fascistă în Germania. Venirea fasciștilor la putere. Mecanismul dictaturii fasciste. Reglementarea relațiilor economice în Germania fascistă. Armata. Restaurarea regimului constituțional în Germania după sfârșitul celui de-al II-lea Război mondial. Conferința de la Potsdam și acordurile ei. Cursul spre crearea "unui stat social" în Germania Occidentală. Formarea Republicii Federative Germania

Tema 18. Statele Europei Centrale și de Est. Apariția statelor naționale. Revoluțiile din anii '40 în Europa Centrală și de Est. Stabilirea puterii popular-democratice. Legislația constituțională. Dezvoltarea legislației constituționale în statele post-socialiste

Tema 19. Statul și dreptul în Franța și Italia

Republica a III-a în secolul al XX-lea. Republica a IV-a. Constituția din 27 octombrie 1946. Constituția Republicii a V-a din 1958. Sistemul politic francez în anii '60-'80 ai secolului al XX-lea.

Italia în primele decenii ale secolului al XX-lea. Instaurarea regimului fascist. Orânduirea statală a Italiei fasciste. Constituția Italiei din 1947.

Tema 20. Statul și dreptul în Japonia și Republica populară Chineză

Japonia în primul război mondial. Japonia și cel de-al doilea război mondial. Reformele și transformările de după război. Constituția din 3 noiembrie 1946

Constituirea și dezvoltarea Republicii Populare Chineze. Constituția Republicii Populare Chineze din 4 decembrie 1982

Tema 21. Statul și dreptul evreiesc

Privire istorică. Procesul constituirii statului. Principii în organizarea statului evreu. Teritoriile ocupate. Constituirea sistemului de drept. Premisele apariției dreptului Israelian. Influența otomană. Perioada Mandatară Britanică. Perioada Israeliană. Sursele oficiale. Precedentul judiciar

Tema 22. Constituirea și dezvoltarea Uniunii Europene

Înființarea Organizației Europene de Cooperare Economică. Înființarea Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului. Tratatul asupra CEE. Tratatul de la CEEA. Actul Unic European.

Tema 23. Criza generală a sistemului socialist și prăbușirea lui

Prăbușirea regimurilor totalitare în timpul revoluțiilor democratice din anii 1989-1990. Tranziția de la regimul comunist la democrații pluraliste în România

Tema 24. Constituirea și dezvoltarea sistemului de drept contemporan

Revoluțiile din secolele XVII-XVIII și rolul lor în formarea dreptului de tip nou. Formarea sistemelor de drept anglosaxon și continental. Sistemul (familia) continental de drept. Dezvoltarea dreptului contemporan. Modificările esențiale în izvoarele dreptului contemporan. Evoluția sistemelor dreptului contemporan.

STRATEGII DE EVALUARE

Evaluarea curentă se va efectua pe parcursul realizării programei. Se vor organiza **testări** (patru), **lucrări de control** (patru) și **referate** problematizate (15), **răspunsuri orale** la întrebări de ordin teoretic din programul de studiu al cursului. Testul la I.U.S.D., realizat în formă scrisă presupune verificarea cunoștințelor pe module (blocuri) didactice, care sunt însușite de studenți într-o scurtă perioadă de timp. Periodicitatea testărilor depinde de numărul orelor de curs. Temele și subiectele pentru testare sunt indicate din timp de către profesor.

Tematica referatelor propuse studenților pentru evaluarea lucrului individual:

1. Geneza și evoluția instituțiilor de stat și a societăți egiptene
2. Curente filozofice în dezvoltarea statului și dreptului din India
3. Formarea și dezvoltarea statalității în Atena și Sparta
4. Reformele lui Solon și Clistene
5. Legile celor XII Table – monument stăvechi al dreptului roman
6. Familia la germani în tradițiile juridice ale Epocii Antice

7. Lex Salica – important izvor istoric
8. Corpus Juris Civilis – pilon al legislației medievale
9. Apariția și expansiunea islamului
10. Statele generale în Franța – geneză și evoluție
11. Magna Charta Libertatum – important document politic și izvor de drept medieval englez
12. Oglinda saxonă și Oglinda cuavă – monumente ale dreptului feudal german
13. Dezvoltarea parlamentarizmului englez în Epoca Modernă
14. Marea Revoluție franceză: origini, evoluție, impact
15. Constituția SUA din anul 1787
16. Desființarea șerbiei în Rusia – Manifestul din anul 1861
17. Constituția de la Weimar din anul 1919
18. Codul civil german din 1900
19. Noul Curs al președintelui Franklin Delane Roosevelt
20. Falimentul sistemului totalitar și prăbușirea URSS

Tematica studiilor de caz

1. Dreptul în Babilonul antic.
2. Statul în Grecia antică.
3. Statul și dreptul în Roma antică.
4. Magna Carta Libertatum din 1215.
5. Codul civil Napoleonian din 1804. Pravila rusă.
6. Dezvoltarea dreptului burghez în sec. XIX.
7. Noul curs al președintelui Franklin Delane Roosevelt.
8. Statul și dreptul în epoca contemporană.

Evaluarea finală. La finele semestrului I evaluarea se face prin **examen**, de regulă, în formă scrisă care se va desfășura după următoarea metodă: răspuns în scris la mai multe întrebări de ordin din programul de studiu al cursului și o întrebare cu aplicarea practică a competențelor teoretice. Biletul va conține trei subiecte, două teoretice, al treilea subiect vizând analiza unui izvor de drept.

Algoritmul calculării notei la examen:

Pentru un scor total de 100 de puncte, răspunsul la prima întrebare va constitui 30, la a doua întrebare teoretică 30, la a treia întrebare care vizează analiza unui izvir de drept 40 de puncte.

100 puncte – nota „zece”

90 – nota „nouă”

80 – nota „opt”

70 – nota „șapte”

60 – nota „șase”

50 – nota „cinci”

40 – nota „patru”

30 – nota „trei”

20 – nota „2”

10 – nota „1”

Explicarea procentajului pe parametri:

Evaluarea competențelor gnosiologice la întrebarea teoretică:

- Expunerea logică și conștientă a materialului din program – 30;
- Argumentarea opiniilor științifice cu referire la izvoarele de drept – 30;
- Utilizarea propriilor argumente în baza studiilor individuale, cu formularea unor concluzii originale – 30;
- Nivelul lingvistic al expunerii, utilizarea corectă a terminologiei juridice,, stilul etc – 10.

Evaluarea competențelor praxiologice la subiectul trei:

- Corectitudinea analizei izvoarelor de drept -65;
- Argumentarea textuală a soluției obținute -15;
- Originalitatea analizei – 20.

Pentru activitatea din timpul anului universitar se pot acorda puncte suplimentare. Se acordă un punct suplimentar pentru prezența integrală la cursuri și la seminarii și pentru participarea activă la dezbaterile de la orele practice, la soluționarea studiilor de caz și prezentarea referatelor problematizate. De asemenea vor fi încurajați participanții cu rapoarte în domeniul istoriei universale a statului și dreptului în cadrul Conferinței studentești anuale.

Subiectele propuse pentru examen la disciplina Istoria universală a statului și dreptului

1. Obiectul științei Istoriei universale a statului și dreptului și locul ei în sistemul științelor juridice.
2. Metodologia științei Istoriei statului și dreptului.
3. Semnificația teoretică și practică a studierii Istoriei universale a statului și dreptului.
4. Scopul și sarcina, periodizarea Istoriei universale a statului și dreptului.
5. Apariția, etapele principale ale evoluției statului și dreptului sclavagist.
6. Apariția statului și dreptului egiptean. Organizarea de stat.
7. Apariția statului babilonian. Organizarea statală.
8. Dreptul babilonian. Caracteristica generală.
9. Căsătoria, divorțul, succesiunea conform dreptului babilonian.
10. Crime și pedepse, conform legilor țarului Hamurabi.
11. Particularitățile statului în India Antică: apariția, organizarea statală.
12. Particularitățile dreptului în India Antică.
13. Particularitățile apariției și dezvoltării statului sclavagist Chinez.
14. Formarea statului Atenian. Organizarea statală.
15. Particularitățile dreptului Atenian.
16. Formarea statului în Sparta. Clasele sociale. Organizarea statală.
17. Apariția și dezvoltarea statului sclavagist roman.
18. Orânduirea social politică în Roma Antică.
19. Organizarea statală în Roma Antică.
20. Conținutul și evoluția istorică a izvoarelor dreptului roman.
21. Procedura de judecată în Roma Antică.
22. Familia romană: încheierea și desfacerea căsătoriei. Formele căsătoriei.
23. Apariția statului la franci. Trăsăturile esențiale ale dezvoltării.
24. Particularitățile statului feudal englez. Orânduirea statală. Reformele lui Henric al II-lea.
25. Marea Chartă a libertăților din 1215 în Anglia.
26. Statul și dreptul medieval în Franța. Orânduirea socială și organizarea statală.
27. Monarhia stărilor în Franța. Statele Generale.
28. Formarea statului medieval în Germania. “Sfântul Imperiu roman de origine germană”
29. Legea salică la franci. Caracteristica generală.
30. Izvoarele dreptului medieval în Franța și Anglia.

31. Statul feudal în Bizanț: orânduirea socială și organizarea statală.
32. Izvoarele dreptului în Bizanț. Codificarea lui Iustinian.
33. Statul și dreptul feudal polonez. Caracteristica generală.
34. Statul și dreptul feudal ceh. Caracteristica generală.
35. Statul și dreptul feudal sârb. Caracteristica generală.
36. Statul și dreptul feudal bulgar. Caracteristica generală.
37. Formarea statului rus kievean și particularitățile lui.
38. Rusia în perioada fărâmițării feudale.
39. Formarea statului rus centralizat.
40. Statul și dreptul Imperiului rus în perioada absolutismului.
41. "Pravila rusă" - monument al dreptului medieval.
42. Apariția Califatului Arab. Orânduirea socială și statală.
43. Dreptul Califatului Arab (particularități generale).
44. Începutul, cauzele, etapele și particularitățile revoluției burgheze engleze din secolul XVII.
45. Protectoratul lui Cromwell.
46. Restaurația stiuarților în Anglia.
47. Habeas corpus act din 1679.
48. Importanța istorică a revoluției burgheze în Anglia.
49. Orânduirea statală în Anglia din sec.XVII.
50. Imperiul colonial al Marii Britanii. Caracteristica generală.
51. Statele Unite ale Americii: perioada Războiului pentru independență 1775-1783.
52. Declarația de independență din 4 iulie din 1776.
53. Articolele Confederației SUA din 1781
54. Constituția Statelor Unite ale Americii
55. Războiul civil din 1861-1865 în SUA
56. "Codurile negre". SUA.
57. Istoria dreptului Statelor Unite ale Americii.
58. Revoluția franceză din secolul al XVIII-lea și formarea statului modern francez
59. Declarația drepturilor omului și ale cetățeanului din 1789
60. Dictatura iacobină (1793-1794)
61. Lovitura de stat a generalului Napoleon Bonaparte și Constituția din 1799
62. Revoluția din februarie 1848 în Franța. Imperiul al II-lea. Constituția din 1852
63. Revoluția din 18 martie 1871 și proclamarea Comunei din Paris
64. A Treia republică în Franța. Legile constituționale.
65. Imperiul colonial francez. Administrarea coloniilor
66. Sistemul de drept în Franța și dezvoltarea lui în secolele XIX-XX
67. Codul civil Napoleonian din 1804
68. Organizarea statală în Germania până la unificare
69. Primele constituții ale statelor germane
70. Influența revoluției din 1848 asupra dezvoltării constituționalismului în Germania
71. Constituția Imperiului German din 1849
72. Constituția Prusiei din 1850
73. Formarea Uniunii Germane de Nord
74. Constituția și organizarea statală a Imperiului German 1871
75. Dreptul în Germania. Sistemul și conținutul Codului civil german.
76. Transformarea monarhiei feudale în monarhie burgheză în Rusia.
77. Evoluția statutului rus la începutul secolului al XX-lea
78. Formarea instituției - Duma de stat în Rusia.
79. Revoluția niponă din 1868.Reformele din anii`70-`80 ai secolului XIX

80. Constituția din 1889. Izvoarele dreptului nipon
81. Orânduirea social-economică și de stat în China, în a doua jumătate a secolului XIX
82. Mișcarea pentru instaurarea cârmuirii constituționale în China. “Liga unională”
83. Războiul pentru independență și formarea statelor latino-americane
84. Războiul de eliberare din 1810-1826 și formarea statelor independente în America Latină.
85. Primele constituții ale statelor latino-americane. Caracteristica generală.
86. Dezvoltarea constituțională a Argentinei și Mexicului în secolul XIX
87. Restaurarea monarhiei și a Constituției din 1891 în Brazilia
88. Particularitățile dezvoltării SUA în Epoca Contemporană. Bazele orânduirii social-economice
89. Particularitățile dezvoltării SUA după cel de-al II-lea război mondial
90. Revoluția socialistă și instaurarea dictaturii proletariatului în Rusia. Constituția RSFSR din 1918
91. Formarea organelor represive în Rusia Sovietică, formele și metodele antidemocratice de activitate
92. Formarea și particularitățile dezvoltării URSS
93. Republica Weimară în Germania
94. Dictatura fascistă în Germania
95. Restaurarea regimului constituțional în Germania după sfârșitul celui de-al II-lea Război Mondial
96. Conferința de la Potsdam și acordurile ei
97. Formarea Republicii Federative Germania
98. Revoluțiile din anii `40 în Europa Centrală și de Est. Stabilirea puterii popular-democratice
99. Republica a III-a în secolul XX în Franța.
100. Republica a IV-a franceză. Constituția din 27 octombrie 1946
101. Constituția Republicii a V-a din 1958 în Franța
102. Constituția Italiei din 1947
103. Japonia în primul Război Mondial
104. Japonia și cel de-al doilea Război Mondial
105. Reformele și transformările de după război în Japonia. Constituția din 3.11.1946.
106. Constituirea și dezvoltarea Republicii Populare Chineze
107. Particularitățile apariției și dezvoltării statului evreesc.
108. Particularitățile dreptului israelian
109. Constituirea și dezvoltarea Uniunii Europene
110. Prăbușirea regimurilor totalitare în timpul revoluțiilor democratice din 1989-1990
111. Cauzele insuccesului sistemului socialist și prăbușirea Uniunii Sovietice.
112. Tranziția de la regimul comunist la democrații pluraliste în statele Europei de Est.
113. Revoluțiile din secolele XVII-XVIII și rolul lor în formarea dreptului de tip nou
114. Formarea sistemelor de drept anglosaxon și continental
115. Sistemul (familia) continental de drept
116. „Noul curs” al președintelui SUA din 1933.

BIBLIOGRAFIE

A. Obligatorie

- Smochină Andrei, Istoria universală a statului și dreptului, Epoca Antică și Miedevală, F.E.P. “Tipografia Centrală”, Chișinău 2002. -224 p.
- Smochină Andrei, Istoria universală a statului și dreptului, Epoca Modernă și Contemporană, F.E.P. “Tipografia Centrală”, Chișinău 2002. -296 p.
- Smochină A. Istoria Universală a Statului și Dreptului. Chișinău: Tipogr.Centrală, 2009. 552 p.

- Smochină A. Teme de seminar la Istoria statului și dreptului țărilor de peste hotare, Chișinău, 1996. - 63 p.
 - Popa D. Marcel, Matei C.Horia. Mica enciclopedie de istorie universală. Statele lumii contemporane, Editura IRI, București, 1993. - 446 p.
 - Pascu St., Hanga VI. Crestomație pentru studiul istoriei statului și dreptului, R.P.R., vol. III, București, Ed. șt. 1963.
 - Istoria universală a statului și dreptului. Vol.I.,II,III,IV.Guștiuc Andrei. USM, 2001,

B. Facultativă

- Aristotel. Statul Atenian, Editura Agora, Iași, 1992.
- Atena.ACROPOLE. 2006.
- Diplomați iluștri// vol.al.III-lea, Ed.Politica, București, 1973. -418p.
- Drimba Ovidiu. Istoria culturii și civilizației. Vol. I. Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1984. - 870 p.+ 108 p.planșe.
- Drimba Ovidiu. Istoria culturii și civilizației. Vol. II. Ed. științifică și Enciclopedică, București, 1987. - 667 p.
- Drimba Ovidiu. Istoria culturii și civilizației. Vol. III. Ed. științifică, București, 1990. - 735 p.
- Diaconu C., Simion M., Istoria statului și dreptului. - sclavagismul - , Craiova, Editura SITECH, 1999, - 231 p.
- Djuvara M. Teoria generală a dreptului enciclopedie juridică, vol. I-II, 1930.
- Hanga VI. Istoria generală a statului și dreptului. Litografiat, Iași.
- Iorga Nicolae. Dezvoltarea așezămintelor politice și sociale ale Europei. Vol.I,II,III., București. 1920 -1922.
- Jakotă Mihail Vasile. Dreptul roman. Vol.I.II. Ed. Fundației “Chemarea” Iași, 1993.
- Lebedev Valeriu, Smochină Andrei. Dreptul la proprietate în Roma Antică și contemporaneitatea // Revista de Filosofie și Drept, nr. 1, 1999, p.49-57.
- Popa D. Marcel, Matei C.Horia. Mica enciclopedie de istorie universală. Statele lumii contemporane, Editura IRI, București, 1993. - 446 p.
- Pascu St., Hanga VI. Crestomație pentru studiul istoriei statului și dreptului, R.P.R., vol. III, București, Ed. șt. 1963.
- Bușe Constantin, Zamfir Zorin. Japonia un secol din istorie, 1853-1945, București, 397 p.
- Dreptul Statelor Unite ale Americii. Trad.: C.Furtună, Scrisul Românesc, Craiova, 1999. -374 p.
- Furtună Constantin. Constituția Statelor Unite ale Americii și sistemul Jurisdicțional statal și federal, Craiova, 1998, 155 p.
- Hanga VI. Istoria generală a statului și dreptului. Litografiat, Iași.
- Hatmanu Ioan. Istoria doctrinelor juridice, Editura Fundației “România de mâine”, București, 1994, -142 p.
- Ivanov V. Structura statală a SUA, Ed.Lumina, 1993, 210 p.
- Legrand Pierre. Dreptul comparat, Lumina Lex, 2001, - 128 p.
- Regimurile fasciste și totalitare din Europa. I-III, București, 1979-1983.
- Smochină Andrei. Organele constituționale ale Republicii Moldova în condițiile regimului totalitar, Chișinău, 2001, - 192 p.
- Țincă Ovidiu. Constituții și alte texte de drept public. Editura imprimeriei de vest, Oradea 1995.
- Исаев И.А. История государства и права России: Полный курс лекций. - 2-е изд. перераб. и доп. - М.: Юрист, 1996. - 448 с.
- Парламенты мира. М., 1991.

- Решетников Ф.М. Правовые системы стран мира. - М.: Юрид. лит., 1993.

C. Surse internet

- Constituția Republicii Franceze din 4.10.1958, cu modificări // <http://www.conseil-constitutionnel.fr/textes/constit.htm>
- Constituția Republicii Federale Germania din 23.05.1949, cu modificări // http://www.bundesregierung.de/Gesetze/-_4222/Grundgesetz.htm
- Constituția Republicii Italiene din 27.12.1947, cu modificări // <http://www.quirinale.it/costituzione/costituzione.htm>
- Constituția Republicii Moldova din 29 iulie 1994, cu modificări // <http://xiv.parlament.md/legalfoundation/constitution/>
- Declarația de Independență a Republicii Moldova din 27 august 1991 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1991, nr.11-12.